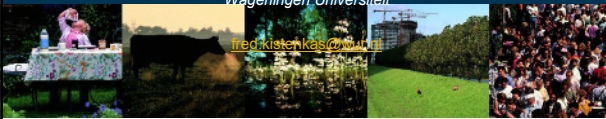

Recht voor de groenblauwe ruimte in transitie

mr. dr. F.H. (Fred) Kistenkas
 Leerstoelgroep Bos- en Natuurbeleid/Alterra
 Wageningen Universiteit

fred.kistenkas@wur.nl

Omgevingsrecht buitengebied

- In *Recht voor de groenblauwe ruimte* (2012): ca. 14 aparte gebiedscategorieën met 14 aparte toetsingsregimes
- Sectorale toetsing aan limitatieve (meestal ecologische) instandhoudingsparadigma's (WKWs, ISHDs, KK)
- **Natuurbeschermingsrecht** (niet: natuurontwikkelingsrecht, -gebruiksrecht of belevingsrecht)

Omgevingsrecht buitengebied/'groenblauwe ruimte'

gebiedscategori		rechtsregime	wettel. grondsl.
Natura 2000	habitattoets	Nee, tenzij	Nbw
Soorten	soortentoets	Nee, tenzij	Ffw
EHS	EHS-toets	Nee, tenzij	Barro
Waddenzee	Waddentoets	Nee, tenzij/Nee	Barro
IJsselmeer	toets	Nee, tenzij	Barro
Kustfundament	toets	Nee, tenzij	Barro
Erfgoederen	toets	Ja, mits	Barro
NatLands	toets	Ja, mits	Barro

Toetsing en duurzame gebiedsontwikkeling

- Toetsing → rechtsdogmatische blokkade voor duurzame gebiedsontwikkeling (balans ecologisch, economisch en sociaal kapitaal: *planet/profit/people*)
- Bv. habitattoets: instandhoudingsdoelstellingen (*conservation objectives*); enkelvoudige toetsing op bepaalde *planet*-aspecten (limitatief ecologisch)
- Weging (3P) ipv toetsing?

Vgl. FH Kistenkas, *Recht voor de groenblauwe ruimte*, Wageningen Academic Publishers 2012, ISBN 978-90-8686-201-6

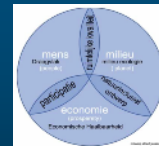

Ecosysteemdiensten (ESDs)

- Nieuw concept in ecologie en economie: *ecosystem services*
- Benefits people obtain from ecosystems
- 1. *Productiediensten* (voedsel, hout, windenergie)
- 2. *Regulerende diensten* (bestuiving, plaagbestrijding)
- 3. *Ondersteunende diensten* (bodenvorming, biodiversiteit)
- 4. *Culturele (immateriële) diensten* (recreatie, inspiratie)

ESDs en 3P (*triple P sustainability*)

- Productiediensten: *profit*
- Regulerende en ondersteunende diensten: *planet*
- Culturele diensten: *people*

Duurzame gebiedsontwikkeling

- Duurzame gebiedsontwikkeling: ESD-balans en intergenerationale meerwaarde voor 3P
- Duurzame gebiedsontwikkeling → balans → weging
- 3P-weging ipv 1P-toetsing
- Andere rechtsvindingsmethodiek?

Voorbeelden

Integrale weging (3P):

- TT: recreatie, sport, wonen, natuur
- VIBEG: visserij en mariene N2000-gebieden

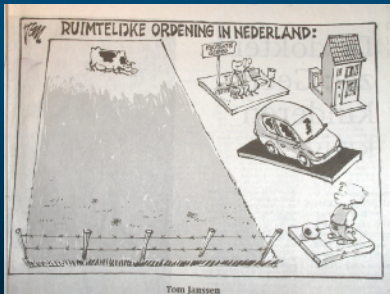
Toetsing (1P):

- Binnenveld: N2000, landbouw en wonen

1P-toetsing → planologische apartheid

ruimtelijke monocultures zonder duurzame functiecombinaties

Toetsing of weging?

- Parallel grondrechten (bv persvrijheid):
toets → weging
- Transitie groenblauwe omgevingsrecht:
 1. Weging ipv toetsing? Programmatische Aanpak/exp.bep (?)
 2. Wegingsmoment in toetsing? Passende Beoordeling
 3. Duurzaamheidsladder buitengebied? Bro

Wegingsmoment in habitattoets?

- Weging bij *passende beoordeling* (PB)?
- ABRS 3 okt. 2012, 201107992: uitplaatsing en uitbreiding melkveehouderij annex minicamping in Drents-Friese Wold & Leggelderveld (N2000-gebied)
- Casus: stikstofdepositie was al te hoog (significantie), verplaatsing en uitbreiding maakt het nog erger, maar zou aanvaardbaar kunnen zijn voor gebied als geheel

ABRvS 3 oktober 2012 (**Leggelderveld**)

www.raadvanstate.nl (zaaksnr 201107992)

- Kleine (bovensignificante) toename stikstofdepositie, maar hydrologische verbetering aannemelijk
- Bij PB heeft GS op goede gronden kunnen concluderen dat 'de natuurlijke kenmerken' niet worden aangetast (ro 12.3)

- Dus: kleine verslechtering (zelfs boven significantie) mag als **de natuurlijke kenmerken** niet worden aangetast
- RvS: rechterlijke natoetsing GS van hun PB slechts marginaal→bestuurlijke afwegingsruimte?
- Hapax?

Weging bij PB: ABRvS 3 oktober 2012

1. Significantietoets	toetsing aan instandhoudingsdoelstellingen (<i>conservation objectives</i>)	ecologen
2. Passende Beoordeling	<i>in view of</i> instandhoudingsdoelstellingen	bestuur+ecologen
3. Bestuurlijke toestemming	weging (<i>integrity of the site</i>) ?	bestuur
4. ADC-toets		

Art. 6 lid 3 Habitatrichtlijn (Engelse tekst)

Any plan or project (...) likely to have a **significant** effect (...) shall be subject to **appropriate assessment** (...) *in view of* the site's conservation objectives.

In the light of the conclusions of the assessment (...) the competent national authorities shall agree to the plan or project only after having ascertained that it will not adversely affect **the integrity of the site** concerned (...).

PB en *integrity of the site*

Wat is ***integrity of the site*** ?

- Onduidelijkheden; AG 22-11-'12 (C-258/11): *poorly-drafted legislation*
- Taalversies: natuurlijke kenmerken (NL)≠integrity of the site (E); Prüfung (D)≠in view of (E)

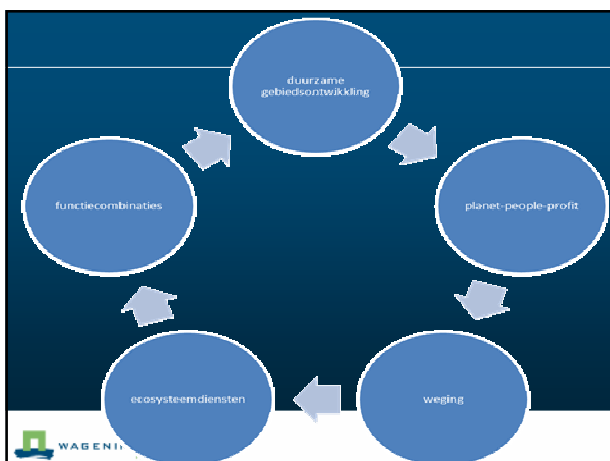
Vgl. F.H. Kistenkas, *Rethinking EU nature conservation legislation: towards sustainable development*, Journal of European Environmental & Planning Law (JEEPL) 2013-1

Integrity of the site

- Pre-judiciële vraag 26 mei 2011, C-258/11 (*An Bord Pleanála*), aanleg weg door N2000: permanent habitatverlies van prioritair habitattype; criteria 'integrity of the site'
- Onlangs voeging gevraagd door RvS (ABRvS 7 november 2012, *tracébesluit A2*)
- Wachten op HvJ EU...
- NB: Barro-toetsen kennen sowieso geen PB

Conclusies omgevingsrecht buitengebied

- Toetsing → rechtsdogmatische blokkade voor duurzame gebiedsontwikkeling (planet/profit/people)
- Weging met ESDs als hulpmiddel
- Duurz. gebiedsontw. → 3Pbalans → weging → ESDs → functiecombinaties → duurz. geb. ontw.

Naar balans tussen ecosysteemdiensten (ESD)

